

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşlerinin Fenomenolojik Analizi

A Phenomenological Analysis of Pre-service Teachers' Views on the Teaching Profession

Selinay Uysal

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri
Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (YL) (Tezli)
(Bülent Ecevit Üniv. Ortak),
Sakarya, Türkiye
selinayuyisal17@gmail.com

Öz: Öğretmen yetiştirme ve istihdam süreçlerinde yaşanan değişimler, öğretmenlik mesleğine yönelik algı, beklenti ve motivasyonların yeniden şekillenmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin görüşlerinin incelenmesine önem verilmektedir. Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerini, motivasyon düzeylerini, beklenti ve kaygılarını, mesleğin geleceğine ilişkin algılarını ve öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik önerilerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Veriler görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışma grubunu farklı üniversite ve branşlarda öğrenim gören 21 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenlerinin ağırlıklı olarak sevgi, ilgi ve topluma katkı gibi içsel motivasyonlara dayandığı görülmektedir. Mesleğe yönelik motivasyonları ise olumlu ve olumsuz yönde değişiklik göstermektedir. Özellikle adayların mesleğe ilişkin kaygıları daha çok atanma, mesleki yeterlik ve değer kaybı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Mesleğin geleceğine yönelik görüşlerin ise çoğunlukla olumsuz olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarının, öğretmen yetiştirme ve istihdam süreçlerine ilişkin değerlendirmelere katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Fenomenoloji, Öğretmenlik Mesleği, Öğretmen Beklentileri

Geliş Tarihi/Received: 27.04.2026
Kabul Tarihi/Accepted: 07.08.2026
Yayınlanma Tarihi/ Published Online: 07.08.2026

Abstract: Changes in teacher training and employment processes are leading to the reshaping of perceptions, expectations, and motivations regarding the teaching profession. In this context, examining prospective teachers' views on the profession is considered important. The purpose of this study is to examine prospective teachers' reasons for choosing the teaching profession, their motivation levels, expectations and concerns, their perceptions regarding the future of the profession, and their suggestions for the future of the teaching profession. The phenomenological method, which is a qualitative research method, was used in the study. Data were collected through an interview form and analyzed using content analysis. The study group consists of 21 prospective teachers studying at different universities and in various fields. According to the findings, it was observed that the reasons for choosing the profession are primarily based on intrinsic motivations such as love, interest, and contributing to society, while extrinsic factors such as family influence and job placement were found to be less influential. Their motivation toward the profession, however, varies in both positive and negative ways. In particular, the candidates' concerns regarding the profession are primarily focused on issues such as job placement, professional competence, and loss of value. It was also observed that their views on the future of the profession are mostly negative. It is expected that the findings of the study will contribute to evaluations of teacher training and employment processes.

Keywords: Preservice Teachers, Phenomenological Analysis, The Teaching Profession, Teaching Expectations

Extended Abstract

Changes in teacher training and employment processes are leading to a reshaping of perceptions, expectations, and motivations regarding the teaching profession. Transformations in education policies, uncertainties regarding employment opportunities, and social dynamics directly influence how the teaching profession is perceived by individuals. In this context, examining prospective teachers' views on the profession is considered crucial for both improving teacher training processes and ensuring the sustainability of the profession. The reasons why prospective teachers choose the profession, the factors influencing their motivation toward it, and their expectations and concerns regarding the future are among the key determinants for the future of the education system. The purpose of this study is to examine pre-service teachers' reasons for choosing the teaching profession, their levels of motivation, their expectations and concerns, their perceptions regarding the future of the profession, and their recommendations for the future of the teaching profession. The study examines prospective teachers' perspectives on the profession from a multidimensional perspective and evaluates them based on their individual experiences. In this regard, the study aims to comprehensively reveal not only the career choice process of prospective teachers but also their attitudes and perceptions regarding the profession. The study was conducted using the phenomenological design, one of the qualitative research methods. Phenomenology is an approach that aims to deeply examine individuals' experiences regarding a specific phenomenon and the meanings they ascribe to these experiences. Within this framework, the study aimed to reveal pre-service teachers' perceptions and experiences regarding the teaching profession. Research data were collected using a structured interview form. This method allowed participants to express their thoughts in detail and freely, thereby enhancing the depth of the research. The data obtained from the interviews were analyzed using content analysis. During this process, the data were systematically coded, similar statements were grouped under themes, and the findings were interpreted to form a coherent whole. The study sample consists of a total of 21 teacher candidates enrolled in various universities and disciplines. The fact that participants were selected from different universities and fields provided a significant advantage in revealing how perceptions of the teaching profession are shaped in different contexts. The findings indicate that the reasons teacher candidates choose the teaching profession are largely based on internal motivations. A love for the profession, an interest in teaching, and a desire to contribute to society emerge as the primary factors influencing their career choice. This suggests that a significant portion of teacher candidates choose the profession for idealistic reasons. In contrast, external factors such as family influence and job placement were found to play a more limited role in career choice. This finding highlights that individual desires and values are more decisive in the career selection process of prospective teachers. However, it has been determined that pre-service teachers' motivation toward the profession is not homogeneous and varies both positively and negatively. While some pre-service teachers demonstrate a high level of interest and commitment to the profession, others may experience a loss of motivation for various reasons. This situation indicates that motivation is a dynamic process rather than a fixed trait and is influenced by individual experiences and environmental conditions. In particular, difficulties encountered during the education process, uncertainties about the future, and perceptions regarding the profession's working conditions have a significant impact on motivation. One of the key findings of the study is the concerns prospective teachers have regarding the profession. These concerns primarily center on the appointment process, professional competence, and perceptions of the social value of the teaching profession. The appointment process ranks among the top concerns for teacher candidates. Limited employment opportunities and high competition lead candidates to experience uncertainty about their future. Additionally, concerns regarding professional competence are linked to how prepared teacher candidates feel for the profession. This underscores once again the importance of the quality of teacher training programs. Furthermore, it has been determined that perceptions regarding the social status of the teaching profession also influence candidates' anxiety levels. Beliefs that the profession has lost its social value can negatively impact prospective teachers' attitudes toward the profession. The findings also indicate that teacher candidates' views on the future of the teaching profession are largely negative. Participants hold a pessimistic outlook regarding future employment opportunities, working conditions, and the profession's social prestige. This suggests that uncertainties about the future of the teaching profession and current challenges directly influence candidates' perceptions. A negative perception of the future is a situation that could have significant consequences regarding the profession's attractiveness and retention rates. Prospective teachers have

also offered various solutions to current problems. These proposals include improving the quality of teacher training programs, increasing practice-oriented education, strengthening professional support mechanisms for prospective teachers, improving hiring processes, and enhancing the social prestige of the teaching profession. These proposals demonstrate that prospective teachers are not only aware of the problems but also capable of generating solutions. In conclusion, the research findings reveal that internal motivations play a significant role in prospective teachers' career choices; however, various structural issues related to the profession can negatively impact this motivation. In particular, difficulties in securing a teaching position, concerns about professional competence, and negative perceptions regarding the profession's social value are among the key factors shaping prospective teachers' attitudes toward the profession. Therefore, implementing comprehensive and holistic reforms in teacher training and employment processes is of great importance. It is expected that the research findings will contribute to evaluations of teacher training and employment processes and provide guidance to relevant stakeholders.

1. Giriş

Toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmelerin sürdürülebilirliği nitelikli bireylerin yetiştirilmesine bağlıdır. Bu hedefe ulaşmak isteyen ülkeler eğitim sistemlerine önem vermektedir. Eğitim sistemlerinin işlevselliğini doğrudan belirleyen temel yapı taşı ise öğretmendir. Nitelikli ve iyi bir eğitim süreci ancak nitelikli öğretmenlerin varlığıyla mümkündür (Kavcar, 2002). Öğretmenlik mesleğine sadece bilgi aktarma süreci olarak bakılmamalıdır. Öğretmenlik bireylerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimleri sürecinde yol gösteren bir meslek alanıdır. Öğretmenler öğrenme ortamını düzenleyen, öğrencilerin öğrenme süreçlerini planlayan, onların gelişimlerini izleyen ve onlara rehberlik eden bireylerdir (Karadağ, 2012). Eğitim programları veya teknolojik altyapı iyi olsa da bunları hayata geçirecek nitelikli öğretmenler olmadan sistemde başarıya ulaşmak mümkün değildir (Üstün ve Aydın, 2022). Bir ülkenin geleceğinin mimarı, toplumun her kesimine hizmet eden insan gücünü yetiştiren ve ülkenin geleceğini inşa eden kişiler, öğretmenlerdir (Kartal ve Taşdemir, 2012). Ülkenin gelişmesinde, kaliteli insan gücünün yetiştirilmesinde, sosyal barış, huzur ve mutluluğun sağlanmasında, gelecek nesillere kültür ve değerlerin aktarılmasında en önemli rolü her zaman öğretmenler üstlenmektedir (Akhan vd., 2019; Çelikten vd., 2005). Kısaca öğretmen, toplumun kültür ve değerlerini yeni kuşaklara aktararak nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin eğitim süreçlerindeki işlevi, gereklilikleri ve toplumsal boyutu üzerine literatürde farklı açılardan tanımlanmış ve çeşitli görüşler getirilmiştir. Öğretmenlik, bilgiyi aktaran bir meslek olmanın yanı sıra öğrencilerin öğrenme sürecine kılavuzluk eden ve onları geleceğe hazırlayan bir rehberlik süreci olarak ifade edilmektedir (Coşkun, 2022). Başka bir ifadeyle öğretmenlik, toplumu şekillendiren, kültürü aktaran, öğrenci gelişimini destekleyen, öğretme ve öğrenme sürecini yöneten, mesleki bilginin yanında fedakârlık ve empati gibi duyuşsal boyut gerektiren profesyonel bir meslek olarak tanımlanabilir (Ünsal, 2021). Eğitim kurumlarında belirlenen hedefler doğrultusunda öğretim sürecini planlı ve programlı bir şekilde yürüten alanında uzman kişilerin yaptığı bir meslektir (Yazar, 2015). 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre ise öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yöntem görevlerini üstlenen özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmaktadır (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973, m. 43). Öğretmenlik öğrencilere bilgi aktarmanın yanı sıra pedagojik formasyon, alan bilgisi gerektiren ve genel olarak bireylerin davranışlarını geliştirmeyi amaçlayan profesyonel bir alan olarak ifade edilmektedir (Alkan, 2000; Karataş, 2020). Bilgi çağının gerektirdiği sorgulayan, araştıran, problem çözebilen ve üretken bireylerin yetiştirilmesi sürecinde öğretmenlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu nedenle eğitim sistemlerinde gerçekleştirilen değişimlerin büyük bir kısmı öğretmen yetiştirme süreçlerini de doğrudan etkilemektedir (Tataroğlu vd., 2011). Tanımlarda geçen bu önemli yetkinliklerin haricinde kültürel, sosyal, ekonomik ve politik açıdan tüm toplumlarda çok önemli rol ve sorumlulukları olan bir meslektir (Bozbayındır, 2019). Öğretmenliğin statü ve saygınlığı her ne kadar ülkelere göre değişse de yalnızca bir meslek gözüyle bakılmamalıdır, kutsallığının da farkında olunmalıdır. Mustafa Kemal Atatürk "Öğretmenler! Yeni nesli, cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcilerini sizler yetiştireceksiniz ve yeni nesil sizin eseriniz olacaktır (Parlak, 2010)." sözleriyle öğretmenlik mesleğinin önemini vurgulayarak en güzel tanımı yapmıştır. Sorumluluklar, toplumsal beklentiler ve kazanılması gereken beceriler göz önüne alındığında, öğretmenliğin herkes tarafından yapılmayacak bir meslek olduğu görülmektedir (Şimşek, 2005).

Günümüzde bilgiye erişimin kolaylaşması ve ekonomik şartlardaki farklılıkların yanı sıra öğretmene yalnızca sınava hazırlama rolünün yüklenmesi veya bakıcı gözüyle bakılması, yaygınlaşan sanal eğitim platformlarının geleneksel öğretmenin yerini alması ve salgın sürecinin yarattığı olumsuz algılar mesleğin statüsünü geçmiş yıllara kıyasla olumsuz etkilemektedir (Karakoyunlu, 2024). Bununla birlikte eğitim sisteminin değişmesi ve velilerin artan beklentileri de öğretmenlerin omuzlarındaki yükü artırmıştır (Bozkurt ve Kutlu, 2021). Bu zorluklara karşın öğretmenlik mesleği, uzmanlık bilgisi ve etik değerlerle beraber uyum gerektiren yapısıyla onurlu ve değerli bir meslek olmaya devam etmektedir (Gencer, 2023).

Öğretmenlik mesleğini seçen adayların öğretmenlik mesleğine karşı olan görüşlerinin bilinmesi, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesindeki önemli kriterlerden biridir (Özbek vd., 2007). Bu doğrultuda literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını, meslek tercih nedenlerini ve mesleğe ilişkin algılarını ele alan araştırmalar görülmektedir. Öğretmenlik sadece teorik bilgi ve becerilerin kazanıldığı bir alan olmasının yanı sıra mesleki kimliğin inşa edildiği bir süreçtir. Bu bağlamda da yapılan araştırmalar, öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının mesleğe yüklediği anlamlarla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir (Kaszuba, 2025; Sarı ve Yolcu, 2017). Bu nedenle adayların öğretmenliği nasıl tanımladıkları önemli bir belirleyici durumdur. Bazı adaylar mesleği müfredatı uygulayan teknisyen olarak ifade ederken bazıları ise pedagojik kararlar alan profesyonel kişiler olduğunu belirtmektedir (Rigas ve Kuchapski, 2018). Bunun yanında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının demografik özellikler, eğitim süreçleri ve bireysel özellikler gibi çeşitli değişkenlere göre ele alındığı araştırmalar da bulunmaktadır (Ayık ve Ataş, 2014; Uyanık, 2017). Özellikle cinsiyet, eğitim geçmişi, öğrenim görülen program gibi faktörler mesleğe yönelik algıları etkilemektedir (Bulut ve Ünal, 2020). Bir başka çalışmada ise adayların mesleğe yönelik tutumlarının genel olarak yüksek düzeyde olduğu ancak akademik başarıyla aralarında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ve bu tutumların cinsiyete göre değil, bölümü kendi istekleriyle seçenlerin lehine farklılaştığı görülmüştür (Özder vd., 2010). Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklı çalışmaların sonuçlarını bir araya getirerek inceleyen meta-analiz çalışmasında, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarında kadınların lehine anlamlı bir farklılık varken sınıf düzeyi, ailede öğretmen bulunması gibi değişkenlerin anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (Atalmış ve Köse, 2018). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve meslekten beklentileri de eğitim araştırmalarında önemli bir konu olarak ele alınmaktadır. Yapılan araştırmalar öğretmen adaylarının meslek tercihlerinin çoğu zaman içsel ve dışsal faktörlerin etkisiyle şekillendiğini göstermektedir. Öğretmenlik mesleğini tercih etmede bireylerin ilgi ve yetenekleri, mesleğe duydukları sevgi gibi içsel faktörlerin yanı sıra aile, çevre, üniversiteye giriş sınavı puanı gibi dışsal faktörlerin de etkili olduğu belirtilmektedir (İncikabı vd., 2016). Mesleğe yönelimde yer alan çalışma saatlerinin esnekliği, tatil imkanları ve devlet güvencesi gibi sosyal ve ekonomik nedenler öğretmen adaylarını dışsal faktörler olarak etkilemektedir. İçsel nedenlerde ise çocuk sevgisi, topluma yararlı birey yetiştirme gibi manevi duygular yer almaktadır (Gencer, 2023; Kılıç, 2022).

İlgili alan yazındaki çalışmalar değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının mesleki tutum ve tercihlerinin mesleğe yaptıkları tanım, cinsiyet gibi demografik değişkenler, içsel ve dışsal motivasyon kaynakları bağlamında incelendiği görülmektedir. Mevcut araştırmalar, mesleği tercih sürecinde hem kişisel yatkınlıkların ve manevi duyguların hem de çevresel, sosyal ve ekonomik şartların belirleyici bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Türkiye’de ise öğretmen yetiştirme politikalarında son yıllarda yaşanan en radikal değişim, Millî Eğitim Akademisi ve Akademi Giriş Sınavı (AGS) uygulamalarıdır. Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme sürecindeki rolünü doğrudan etkileyen bu yapılanmaya ilişkin araştırmalarda, eğitim fakültesi akademisyenlerin Millî Eğitim Akademisinin öğretmenlik mesleğini ve fakültelerin itibarını zedeleyen, politik ve ekonomik kaygılarla kurulmuş bir yapı olarak değerlendirdikleri görülmektedir (Pinar ve Sarıçam, 2025). Benzer şekilde öğretmen adaylarıyla yürütülen araştırmalarda da adayların Millî Eğitim Akademisini olumsuz değerlendirdikleri, bu uygulamanın öğretmen yetiştirme niteliğini artırmayacağını ve istihdam sorunlarına çözüm sunmayacağı yönünde bir algıya sahip oldukları belirtilmektedir (Akpınar vd., 2026). Bununla birlikte, günümüzde yapay zekâ gibi teknolojik gelişmeler ile Akademi Giriş Sınavı (AGS) başta olmak üzere yeni istihdam politikalarının eğitim sürecine dahil olması öğretmen adaylarının mesleğe yönelik görüşlerinin bu güncel gelişmeler bağlamında incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerini mesleği

tercih etme nedenleri, güncel motivasyonları, beklenti ve kaygıları, mesleğin geleceğine ilişkin düşünceleri, farklı bir bölüm tercih etme eğilimleri ile öğretmen yetiştirme ve istihdam süreçlerine ilişkin değerlendirmeleri çerçevesinde incelemektir. Bu yönüyle araştırma, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algılarını ortaya koyması ve bu algıların hangi etkenlerden etkilendiğini belirlemesi açısından güncel gelişmeler bağlamında alan yazına katkı sunmaktır. Elde edilen bulgular yeni atama politikalarının, mesleki değer algısı ve teknolojik gelişmelerin öğretmen adaylarının düşüncelerine yansımaları ortaya koyarak öğretmen yetiştirme süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma modeli

Bu araştırma, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini, mesleği tercih etme nedenlerini, mesleğe yönelik motivasyonlarını, beklenti ve kaygılarını anlamayı amaçlayan nitel bir çalışmadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji, bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, deneyimlerini ve söz konusu olguya yükledikleri anlamları ortaya çıkarmayı amaçlayan bir araştırma desendir (Yüksel ve Yıldırım, 2015). Bu desende araştırmacı, katılımcıların belirli bir olguya yönelik algılarını ve bu olguyu nasıl anlamlandırdıklarını incelemeye odaklanmaktadır (Creswell, 2015). Bu araştırmada ele alınan fenomen, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları ve mesleğe yükledikleri anlamlardır. Öğretmen adayları, öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmenlik mesleğine ilişkin çeşitli deneyimler edinmekte ve bu deneyimler doğrultusunda mesleği tercih etme nedenleri, mesleğe yönelik motivasyonları, beklentileri, kaygıları ve mesleğin geleceğine ilişkin düşünceleri şekillenmektedir. Araştırma soruları da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öznel görüşlerini ortaya çıkarmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu nedenle öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin öznel deneyimlerini ve mesleğe yükledikleri anlamları incelemeye imkân vermesi bakımından bu çalışmada fenomenoloji deseni tercih edilmiştir.

2.2. Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye'deki farklı üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan toplam 9 branştan 21 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri; öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, kayıtlı oldukları üniversite ve lisans programı değişkenleri bağlamında incelenmiştir. Katılımcılar Ö1, Ö2 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Kod	Bölüm	Sınıf Düzeyi	Üniversite
Ö1	Fen Bilimleri Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö2	Özel Eğitim Öğretmenliği	4	Anadolu Üniversitesi
Ö3	Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR)	4	Atatürk Üniversitesi
Ö4	Okul Öncesi Öğretmenliği	3	Sakarya Üniversitesi
Ö5	Sınıf Öğretmenliği	2	Harran Üniversitesi
Ö6	Okul Öncesi Öğretmenliği	2	Selçuk Üniversitesi
Ö7	Okul Öncesi Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö8	Fen Bilimleri Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö9	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	3	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
Ö10	Türkçe Öğretmenliği	1	Sakarya Üniversitesi
Ö11	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö12	İngilizce Öğretmenliği	1	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Ö13	İngilizce Öğretmenliği	1	Sakarya Üniversitesi
Ö14	Sınıf Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö15	Sınıf Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö16	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	2	Sakarya Üniversitesi
Ö17	Okul Öncesi Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö18	Türkçe Öğretmenliği	2	Sakarya Üniversitesi
Ö19	Okul Öncesi Öğretmenliği	3	Sakarya Üniversitesi
Ö20	Türkçe Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi
Ö21	Türkçe Öğretmenliği	4	Sakarya Üniversitesi

2.3. Veri toplama araçları

Çalışmada öğretmen adaylarının görüşlerini toplamak amacıyla yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formda yer alan sorular Türkçe Eğitimi alanında görev yapan iki uzmana sunulmuş, uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Görüşme soruları şu şekildedir:

1. Öğretmenlik mesleğini seçme nedeniniz nedir?
2. Öğretmenlik mesleğine yönelik güncel durumunuz ve motivasyonunuz nasıldır?
3. Öğretmenlik mesleğine yönelik beklenti ve kaygılarınız nelerdir?
4. Öğretmenlik mesleğinin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?
5. Başka bir tercih yapma durumunuz olsaydı öğretmenliği tekrar seçer miydiniz yoksa başka hangi bölümü okurdunuz?
6. Öğretmen yetiştirme ve istihdam süreçlerine dair önerileriniz nedir?

2.4. Verilerin toplanması

Çalışma sürecine ilk olarak ilgili alan yazın taranarak açık uçlu görüşme sorularının hazırlanmasıyla başlanmıştır. Araştırmada veriler, öğretmen adaylarına çevrim içi bir platform (Google Forms) üzerinden hazırlanan dijital form aracılığıyla yönlendirilerek yazılı olarak toplanmıştır. Veri toplama işlemi 3 Mart 2026-16 Mart 2026 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinde gönüllülük esası temel alınmış olup görüşmeye katılmayı kabul eden 21 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama sürecinde araştırma etiğine hassasiyetle uyulmuştur. Çevrim içi formun giriş bölümünde araştırmanın amacı, kapsamı ve elde edilecek verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı açıklanmıştır. Görüşmeler çevrim içi ortamda yapıldığı için veriler katılımcıların form üzerinden kendi ifadeleriyle oluşturdukları yazılı metinler aracılığıyla elde edilmiştir. Katılımcı gizliliğini ve anonimliği kesin olarak sağlamak amacıyla form üzerinde katılımcıların kimliklerini açığa çıkaracak isim, soyadı veya iletişim bilgisi gibi hiçbir kişisel veri talep edilmemiştir. Verilerin analizi ve raporlaştırılması aşamasında katılımcıların gerçek kimlikleri yerine Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde kodlar kullanılarak anonimlik güvence altına alınmıştır. Çevrim içi sistem üzerinden elde edilen tüm yazılı veriler, yalnızca araştırmacının erişimine açık olan kişisel bir bilgisayarda muhafaza edilmektedir. Verilerin toplanması işleminden sonra veri analizi aşamasına geçilmiştir.

2.5. Verilerin analizi

Öğretmen adayları görüşme sorularını çevrim içi ortamda cevaplandırmış, elde edilen veriler doğrultusunda içerik analizi yöntemi kullanılarak kodlama işlemi gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, verilerin sistematik biçimde kodlanıp kategorilere ayrılarak anlamlı temalar ve çıkarımlar elde edilmesini sağlayan bir analiz tekniğidir (Büyüköztürk vd., 2017). Toplanan verilerden anlamlı kodlar oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde anonim olarak adlandırılmıştır. Katılımcıların belirli görüşleri ne ölçüde paylaştığını göstermek amacıyla frekans değerlerine yer verilmiştir. Katılımcıların kodları desteklemesi için kendi yazdıkları cevaplardan doğrudan alıntı yapılmıştır. Kodlamaların güvenilirliğini artırmak için veriler, bağımsız olarak kodlanmış ve elde edilen kodlar karşılaştırılmıştır. Kodlayıcılar arası uyum, Miles ve Huberman'ın (2023) "[Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] × 100" formülü kullanılarak hesaplanmış ve çalışmanın araştırmanın güvenilirlik oranı %90 olarak belirlenmiştir.

3. Bulgular

Araştırmaya ait bulgular bu bölümde paylaşılmıştır.

3.1. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2*Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenleri*

Kategori	Kod	f	Öğrenci
İçsel motivasyonlar	Sevgi ve ilgi	11	Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21
	Topluma katkı	5	Ö2, Ö5, Ö7, Ö12, Ö15
	Mesleğe yakınlık	4	Ö1, Ö4, Ö10, Ö19
	Atatürkçü nesil yetiştirmek	1	Ö15
Dışsal nedenler	Öğretmen etkisi	1	Ö13
	Aile etkisi	1	Ö11
	Atama avantajı	1	Ö19
	Olumsuz eğitim deneyimini telafi etme isteği	1	Ö7

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri içsel motivasyonlar ve dışsal nedenler olmak üzere iki ana kategoride değerlendirilmiştir. İçsel motivasyonlar kategorisinde sevgi ve ilgi (f=11), topluma katkı (f=5), mesleğe yakınlık (f=4), Atatürkçü nesil yetiştirme (f=1); dışsal nedenlerde ise öğretmen etkisi (f=1), aile etkisi (f=1), atama avantajı (f=1) ve olumsuz eğitim deneyimini telafi etme isteği (f=1) kodları yer almaktadır. Öğrencilerin görüşlerinden alınan doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmenlik mesleğini, insan hayatına dokunabilen ve topluma katkı sağlayan bir meslek olduğu için seçtim. Bilgi aktarmanın yanında rehberlik yapma ve öğrencilerin gelişim sürecine katkıda bulunma fikri beni bu mesleğe yönlendirdi.” (Ö2) (Kod: Topluma katkı)

“Nesillerimiz Türkiye’nin geleceği ve aynı zamanda ışığıdır. Bu nesilleri iyi bir eğitimden geçirmek de büyük bir sorumluluk gerektirir. Ben ilkökul öğretmenim tarafından iyi eğitim alamadığım için içinde bir öfke birikimi vardı bu öfke birikimini ondan daha iyi nesiller yetiştirmek adına kullanmak istediğim için bu öğretmenliği seçmek istedim.” (Ö7) (Kod: Olumsuz eğitim deneyimini telafi etme isteği.)

“Çocukları ve onlara bir şeyler öğretmeyi seviyorum diye seçtim.” (Ö17) (Kod: Sevgi ve ilgi)

3.2. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik güncel durum ve motivasyonları

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik güncel durum ve motivasyonları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3*Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Güncel Durum ve Motivasyonları*

Kategori	Kod	f	Öğrenci
Olumlu	Yüksek motivasyon	8	Ö2, Ö4, Ö6, Ö8, Ö12, Ö14, Ö16, Ö20
	Nesillere katkı düşüncesiyle mutluluk	2	Ö7, Ö13
	Mesleğe hazırlık yapma	1	Ö3
Olumsuz	Düşük motivasyon	7	Ö1, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö19, Ö21
	Atama/değer sorunu	5	Ö2, Ö9, Ö10, Ö13, Ö19
	Ülke koşullarına bağlı motivasyon kaybı	1	Ö7
	Öğretmene saygısızlık nedeniyle mesleği sorgulama	1	Ö15

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik güncel durum ve motivasyonlarına ilişkin görüşleri olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kategori altında değerlendirilmiştir. Olumlu kategoride yüksek motivasyon (f=8), nesillere katkı düşüncesiyle mutluluk (f=2), mesleğe hazırlık yapma (f=1) kodları yer alırken; olumsuz kategoride düşük motivasyon (f=7), atama/değer sorunu (f=5), ülke koşullarına bağlı motivasyon kaybı (f=1) ve öğretmene saygısızlık nedeniyle mesleği sorgulama (f=1) kodları yer almaktadır. Öğrencilerin görüşlerinden alınan doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğretmenlik mesleğini seviyorum ama günümüzde yeteri kadar değer görmediği için büyük bir motivasyon kaybı yaşıyorum” (Ö9) (Kod: Düşük motivasyon, Değer sorunu)

“Öğretmenliğe karşı olan duyarsızlıktan dolayı korkuyorum. Ama öğrencilerle olan iletişimimi ve onların hayatına dokunmayı seviyorum.” (Ö13) (Kod: Değer sorunu, Nesillere katkı düşüncesiyle mutluluk)

“Öğrendiklerimi ileride kendi öğrencilerime de öğretmek için heyecanlıyım, bu şekilde devam ediyorum” (Ö14) (Kod: Yüksek motivasyon)

“Pek motivasyonum kalmadı açıkçası güncel atama sayıları ve eskisi gibi değer verilmediğinden ötürü.” (Ö19) (Kod: Düşük motivasyon, Atama/değer sorunu)

“Şu anda öğretmenlik mesleğine karşı motivasyonum olumlu. Alanımda kendimi geliştirmeye ve iyi bir öğretmen olmaya çalışıyorum.” (Ö20) (Kod: Yüksek motivasyon)

3.3. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik beklenti ve kaygıları

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik beklenti ve kaygıları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Beklenti ve Kaygıları

Kategori	Kod	f	Öğrenci
Mesleki kaygılar	Öğrenci iletişimi	5	Ö4, Ö7, Ö10, Ö15, Ö17
	Yetersizlik korkusu	4	Ö3, Ö15, Ö16, Ö17
	Veli iletişimi	4	Ö3, Ö4, Ö8, Ö10
Gelecek kaygısı	Atama sorunu	7	Ö1, Ö2, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö21
	Değer kaybı	6	Ö2, Ö6, Ö7, Ö10, Ö17, Ö19
	Akademi süreci	1	Ö14
	Dijitalleşme	1	Ö12
Beklentiler	İdealist değerlerde mesleği yapabilme	4	Ö2, Ö9, Ö10, Ö20
	Öğretmenlere daha fazla hak verilmesi	2	Ö5, Ö12
	Öğretmen haklarının korunması	2	Ö1, Ö7

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik beklenti ve kaygıları mesleki kaygılar, gelecek kaygısı ve beklentiler olmak üzere üç kategori altında değerlendirilmiştir. Mesleki kaygılar olarak öğrenci iletişimi (f=5), yetersizlik korkusu (f=4) veli iletişimi (f=4); gelecek kaygısı olarak atama sorunu (f=7), değer kaybı (f=6), akademi süreci (f=1) ve dijitalleşme (f=1) kodları ortaya çıkmıştır. Beklentiler kategorisinde ise idealist değerlerde mesleği yapabilme (f=4), öğretmenlere daha fazla hak verilmesi (f=2) ve öğretmen haklarının korunması (f=2) kodları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin görüşlerinden alınan doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Beklentim, mesleğimi idealist ve etik değerler çerçevesinde yapabilmektir. Kaygılarım ise istihdam süreci, çalışma koşulları ve mesleğin toplumdaki değerinin korunmasıyla ilgilidir. (Ö2) (Kod: İdealist değerde yapabilme, Değer kaybı)

“Veli ile ilgili iletişim sorunu yaşamak ve öğrencilerime yeterli olamama gibi kaygım var açıkçası” (Ö3) (Kod: Veli iletişim kaygısı, Yetersizlik korkusu)

“Öğretmenlik mesleğinin değersizleştirilmesi basit görünmesi beni üzüyor” (Ö6) (Kod: Değer kaybı)

“Beklentim; öğretmenlere daha fazla hak verilmesi. Kaygılarım ise her şeyin dijital dönüşümüyle birlikte öğretmenlik mesleğini bitirecek seviyeye gelmesi.” (Ö12) (Kod: Öğretmenlere daha fazla hak verilmesi, Dijitalleşme kaygısı)

3.4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Kategori	Kod	f	Öğrenci
Olumlu görüş	Önemini koruma	10	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö12, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20
	Değerini yitirme	10	Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö16, Ö17, Ö21
Olumsuz görüş	Atama sorunu	1	Ö1
	Kolay okunabilen alan haline gelmesi	1	Ö6

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik görüşleri olumlu görüş ve olumsuz görüş olmak üzere iki kategori altında değerlendirilmiştir. Olumlu görüş olarak önemini koruma (f=10) kodunun; olumsuz olarak ise değerini yitirme (f=10), atama sorunu (f=1) ve kolay okunabilen alan haline gelmesi (f=1) kodlarının ortaya çıktığı görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerinden alınan doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Teknolojik gelişmelerle birlikte öğretmenlik mesleği değişse de öğretmenin rehberlik rolünün devam edeceğini düşünüyorum. Gelecekte öğretmenlerin teknolojik gelişmelere ayak uydurabilen, 21. yy. becerilerine hâkim daha donanımlı ve yeniliklere açık olması gerekecektir.” (Ö2) (Kod: Önemi koruma)

“Kolaylıkla okunabilen bir alan haline dönüştü. Bir sürü mezun var. Bu şekilde devam ederse mesleğin seviyesini düşüreceğini düşünüyorum.” (Ö6) (Kod: Değerini yitirme, Alan erişiminin kolaylaşması)

“Öğretmenliğin kaybolacağını sanmıyorum insanı ancak başka bir insan anlayarak yardım edebilir” (Ö15) (Kod: Önemi koruma)

“Açıksa bu şekilde değersiz süreceğini düşünmüyorum. İlla bir yerde öğretmenlere yönelik alımlar artacak ve eskisinden bile daha iyi hale gelecek belki de. Yapay zekanın da ele geçirebileceğini sanmıyorum mesleğimizi. Çünkü etkileşimsel bir meslek.” (Ö19) (Kod: Önemi koruma)

3.5. Öğretmen adaylarının farklı bölüm tercih etme durumuna ilişkin görüşleri

Öğretmen adaylarının farklı bölüm tercih etme durumuna ilişkin görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmen Adaylarının Farklı Bölüm Tercih Etme Durumuna İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Öğrenci
Mesleğe bağlılık	Tekrar seçerim	10	Ö3, Ö4, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö2
Meslekten uzaklaşma	Seçmem	9	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö17, Ö19, Ö21
	Kararsız	2	Ö7, Ö15

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının farklı bir bölüm tercih etme durumuna ilişkin görüşleri mesleğe bağlılık ve meslekten uzaklaşma olmak üzere iki kategori altında değerlendirilmiştir. Mesleğe bağlılık kategorisinde tekrar seçerim (f=10) kodunun; meslekten uzaklaşmada ise seçmem (f=9) ve kararsız (f=2) kodlarının ortaya çıktığı görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerinden alınan doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Atanma zorluğundan dolayı başka bir bölüm seçebildim.” (Ö5) (Kod: Başka bölüm seçerim)

“Eğer Hukuk bölümünün önü açık olsaydı ve gerçekten adaletin doğru işlendiğini düşünseydim mutlaka Hukuk bölümünü seçerdim. Sıralamam Hukuk bölümüne girmeme izin veriyordu lâkin ülkenin durumu girmeme izin vermedi.” (Ö7) (Kod: Tekrar seçerdim)

“Öğretmenliği seçerdim” (Ö8) (Kod: Tekrar seçerdim)

“Öğretmenlik zor bir meslek insanların geleceğe bakış açılarını geliştirmekle mükellef insanlar bu yüzden bir daha seçmek konusunda tereddüt ederdim ve daha bana yakın olan tercümanlığı seçerdim” (Ö15) (Kod: Başka bölüm seçerim)

3.6. Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme ve istihdam sürecine ilişkin görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme ve istihdam sürecine ilişkin görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam Sürecine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	f	Öğrenci
İstihdam	Atama durumunun düzenlenmesi	10	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö17, Ö19, Ö21
	Akademi sisteminin olumsuzluğu	5	Ö5, Ö7, Ö10, Ö16
	Kontenjan azaltma	4	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6
	Ücretli öğretmenliğin kaldırılması	2	Ö6, Ö10
	Eğitimi bireyselleştirme	1	Ö9
Eğitim süreci	Staj imkanının artırılması	5	Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö13, Ö16, Ö20
	Mesleki gelişim desteği	2	Ö2, Ö8
Mesleki statü	Değer artımı	3	Ö6, Ö9, Ö15
	Haklarının savunulması	2	Ö17, Ö19

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme ve istihdam sürecine ilişkin görüşleri istihdam, eğitim süreci ve mesleki statü olmak üzere üç kategori altında değerlendirilmiştir.

İstihdam kategorisinde atama durumunun düzenlenmesi (f=10), akademi sisteminin olumsuzluğu (f=5), kontenjan azaltma (f=4), ücretli öğretmenliğin kaldırılması (f=2), eğitimi bireyselleştirme (f=1); eğitim süreci kategorisinde staj imkanının artırılması (f=5), mesleki gelişim desteği (f=2); mesleki statüde ise değer artırımı (f=3) ve haklarının savunulması (f=2) kodlarının ortaya çıktığı görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerinden alınan doğrudan alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“İstihdam edilecek kadar mezun verilmesi görüşündeyim. Bunun doğrultusunda fakülteler kapatılabilir.” (Ö4) (Kod: Kontenjan azaltma)

“Öğretmenlik bölümü herkesin okuduğu bir bölüm olmamalı. Bazı üniversitelerde öğretmenlik bölümü kapatılmalı. Ücretli öğretmenlik kalsın atamalar çoğalsın. Bu şekilde öğretmenlerin refah seviyesi yükselir ve daha çok istek artar.” (Ö6) (Kod: Ücretli öğretmenlik kaldırılmalı, Atama durumunun düzenlenmesi)

“AGS ile işler daha da zorlaştı. Zaten 4 yıl boyunca bu eğitimleri akademisyenler tarafından alıyoruz ekstra 2 yıl daha almanın bir manasını olduğunu düşünmüyorum. Bunun yerine üniversite 4 yıllık içerisinde farklı şeyler eklenebilir olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki öğretmen olarak sahaya çok inmediğimizi son dakika olarak 4. Sınıfta sahada olmamız hem bizim açımızdan hem öğrenciler açısından kötü olduğunu düşünüyorum. Daha fazla sahaya inmeliyiz. Öğretmenliğimizin ilk yıllarını ilk defa öğrenci görüyormuşuz gibi harcamak bizim için çok dezavantaja sahip olduğunu düşünüyorum.” (Ö7) (Kod: Akademi sisteminin olumsuzluğu, Staj imkanının artırılması)

“Yetiştirme konusunda lisans eğitiminden sonra gelen öğretmen akademilerinin gereksiz olduğunu düşünüyorum bunun yerine staja 3. Sınıfta başlanıp 4. Sınıfın eğitimlerinin çoğunluğunun okullarda yapılmasının daha mantıklı olacağını düşünüyorum. İstihdam konusunda ise ücretli öğretmenliğin tamamen bitip her birinin yerine öğretmenlik eğitimi almış kişilerin atanmasını mantıklı buluyorum” (Ö10) (Kod: Akademi sisteminin olumsuzluğu, Staj imkanının artırılması, Ücretli öğretmenliğin kaldırılması)

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri; mesleği seçme nedenleri, motivasyon düzeyleri, beklenti ve kaygıları, mesleğin geleceğine yönelik görüşleri, yeniden tercih etme eğilimleri ve mesleğin istihdamına ilişkin önerileri yönünden incelenmiştir.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının mesleğe yönelimlerinde çocuk sevgisi, öğretme isteği ve toplumsal katkı gibi içsel ve idealist yaklaşımlarının etkilediği ancak bu güçlü idealizmin, atanma imkanı gibi güncel istihdam politikaları ve aile yönlendirmesi gibi dışsal zorunluluklarla çatıştığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarda da genel olarak öğretmen adaylarının mesleği seçmesinde hem içsel hem de dışsal motivasyonlar etkilemektedir. Adayların öğretmenliği toplumsal bir sorumluluk olarak algılaması alan yazında yapılan uluslararası çalışmalarla da örtüşmektedir. Avustralya, ABD, Almanya, Norveç ve Sırbistan gibi ülkelerde içsel değer ve çocukların geleceğini şekillendirme motivasyonları adayların meslek seçimlerinde etkin rol oynamaktadır (Simić vd., 2021; Watt vd., 2012). Endonezya’da ise öğretmenliğin kutsal bir meslek olarak görülmesi ve ek iş yapabilme gibi şartların olması adayların mesleği seçme nedenleri arasındadır (Suryani vd., 2016). Geçmiş yıllarda yapılan çalışma saatlerinin uygunluğu, tatil süreleri ve düzenli gelir gibi unsurlar temel dışsal motivasyonlar olarak öne çıkmaktadır (Ekinci, 2017; Kılıç, 2022; Özarslan, 2017; Yurdakal, 2019). Fakat güncel istihdam politikalarındaki değişimlerle beraber öğretmen adaylarının dışsal motivasyonlarında uygun çalışma saatleri ve tatil olanakları gibi sebeplerin yerini, kısıtlı atama kontenjanlarının yarattığı kaygı sorunları almıştır. Bu durum, Tokgöz ve Serin’in (2026) Türkiye’de atama kontenjanlarının kısıtlı olmasından kaynaklanan atanamama kaygısı ile öğretmenlik mesleğine yönelik statü algısı arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki olduğunu belirten çalışmasıyla da desteklenmektedir. Sonuç olarak adayların mesleğe başlarken sahip oldukları güçlü idealizm, sistemin yarattığı istihdam belirsizlikleri karşısında zayıflamaktadır. Öğretmenlik mesleğinin tercihi konusunda toplumsal katkı, bireysel doyum ve mesleki anlam boyutlarıyla ele alınması önem taşımaktadır. Adayların meslek seçimi sürecinde bilinçli kararlar verebilmeleri için erken dönemden itibaren mesleki yönlendirme faaliyetlerinin artırılması ve başlangıçtaki idealizmlerin sürdürülebilmesi adına istihdam belirsizlikleri giderilerek öğretmenlik deneyimini doğrudan gözlemleyebilecekleri uygulama ortamlarının sunulması önerilmektedir.

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik güncel motivasyonları incelendiğinde, sonuçların en çok iki ana tema etrafında şekillendiği görülmektedir. Öğretme isteği, topluma katkı ve meslek sevgisi gibi

içsel faktörlerin adayların motivasyonlarını beslediğini, atanma kaygısı ve öğretmene saygısızlık durumlarının ise motivasyonlarını düşürdüklerini işaret etmektedir. Alan yazındaki araştırmalarda da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları genel olarak orta ve yüksek düzey gibi olumlu tutumlar sergilediği (Bulut, 2009; Koç ve Demircioğlu, 2009) ve bu olumlu tutumların öğretmen adaylarının sınıf yönetimini sağlayıp derste öğrencilerin katılımını sağlama, öğretim stratejilerini doğru bir şekilde uygulama alanlarındaki öz yeterlilikle ilişkilendirildiği görülmektedir (Şahin ve Şahin, 2017). Bunun yanı sıra mevcut araştırmaların bulguları, günümüzde adayların sadece pedagojik yeterliliğin ötesinde istihdam belirsizlikleri ve mesleki saygınlık olmak üzere yapısal faktörlerin daha çok belirleyici hale geldiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, günümüzde ilgi eksikliği, motivasyon düşüklüğü ve yetersiz hazırlık süreci gibi engellerin adayları olumsuz etkilediğini belirten Alkar ve Altın Yöntem'in (2025) bulgularıyla da desteklenmektedir. Bu doğrultuda, adayların mesleğe yönelik güncel motivasyonlarının artırılması için öğretmen yetiştirme süreçlerinde uygulama ağırlıklı eğitimlere daha fazla yer verilmesi ve adayların mesleki gelişimlerini destekleyen sistemlerinin yaygınlaştırılması motivasyonun sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Adayların mesleki kimlik gelişimini merkeze alan, istihdam kaygılarını azaltan ve öğretmenin toplumsal itibarını destekleyen kapsayıcı yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğretmen adaylarının beklenti ve kaygıları, büyük ölçüde istihdam temelli sorunlar etrafında yoğunlaşmaktadır. Adaylar mesleklerini idealist değerlerde icra etmeyi ve özlük haklarının korunmasını beklerken atanma belirsizliği, Akademi Giriş Sınavı (AGS) süreci, öğrenci ve veli iletişimi dijital ortam ve yapay zekânın mesleğe olası etkileri ve mesleğin itibarsızlaşması adayların motivasyonlarını düşürürken en büyük kaygı sebeplerini oluşturmaktadır. Alan yazındaki diğer çalışmalarda da öğretmen adaylarının eğitim süreçlerinde çeşitli mesleki kaygılar taşıdığı görülmektedir. Kara ve Yılmaz Güngör (2015) çalışmasında öğretmen adayları mesleki kaygılarını genel olarak öz merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli olarak üç boyutta yaşadıklarını ifade etmektedirler. Öğretmen adayları deneyimsizlik, akademik yetersizlik, öğretim sürecinde sınıf hakimiyetinin güçlüğü ve kurumsal sorunların yaşanması gibi kaygılar taşımaktadır (Akbaşlı vd., 2019). Bunun yanı sıra istihdam politikalarındaki belirsizlik, azalan kontenjanlar ve mezun sayısındaki yığılmalar ve sınav süreci en büyük kaygıları arasında yer almaktadır (Süner ve Eskici, 2020). Velilerin okul sürecinde müdahalede bulunmaları, okul yöneticileri ve meslektaşlarla yaşanacak sorunlar da öğretmen adaylarının kaygıları arasındadır (Arslan vd., 2023). Mevcut araştırma, öğretmen adaylarının kaygılarının yalnızca mesleki yeterliklerden kaynaklanmadığını son yıllarda eğitim politikalarında yaşanan değişimler ve istihdam belirsizliklerinin kaygılarının temel belirleyicisi hâline geldiğini göstermektedir. Öğretmen yetiştirme eğitimlerinde sadece kurumsal bilgilerin verilmesinin yanında staj deneyimleri de kritik rol oynamaktadır. Poulou (2007) staj sürecinin, öğretmen adaylarının mesleki deneyimlerini sınıf yönetimi becerileri ve pedagojik karar verme süreçleriyle ilişkilendirmelerine olanak tanıdığını söylemektedir. Bununla birlikte, Özönur (2021) öğretmenlerin öz yeterlik algısı arttıkça yaşanan mesleki kaygı seviyesi azalmakta olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmalar doğrultusunda beklenti ve kaygılara yönelik olarak istihdam süreçlerine ilişkin belirsizliklerin azaltılması büyük önem taşımaktadır. Atanma süreçlerinin daha şeffaf, öngörülebilir ve planlı bir şekilde yürütülmesi, adayların gelecek kaygılarını azaltacaktır. Ayrıca, öğretmen adaylarının mesleki yeterliklerine ilişkin kaygılarını gidermek amacıyla uygulama derslerinin artırılması ve adaylara sürekli mesleki destek sunulması önem taşımaktadır.

Öğretmen adaylarının mesleğin geleceğine yönelik öngörülerinde ikili bir yapı olduğu görülmektedir. Katılımcıların bir bölümü öğretmenlik mesleğinin gelecekte de var olacağını, ne olursa olsun öğretmenliğin devam edip önemini koruyacağını ifade ederken diğer yarısı mesleğin giderek toplumsal değer kaybına uğradığını ve statüsünün zayıfladığını düşünmektedir. Bu sonuçlar öğretmenlik mesleğine ilişkin algıların hem umut hem de karamsarlık unsurlarını aynı anda barındırdığını göstermektedir. Adayların mesleğin geleceğine dair yaşadığı bu statü kaybı ve belirsizlik algısı, alan yazındaki tespitlerle de örtüşmektedir. Pişkin ve Parlar'ın (2021) araştırmasında, öğretmenlik mesleği kutsal görülmesine rağmen ekonomik getirilerin yetersizliği, çalışma koşulları ve medyadaki olumsuz temsiller gibi faktörler nedeniyle mesleğin toplumsal statüsü ve itibarı gittikçe azalmakta olduğu belirtilmektedir. Benzer şekilde Türkiye'de öğretmen adaylarının geleceğe ilişkin en önemli kaygılarından birinin atanamama kaygısı olduğu görülmektedir. Kan ve Küpelikilinc'in (2025) yaptıkları araştırmada belirttiği gibi atama sistemlerindeki, AGS gibi sınavlar, ani değişiklikler ve belirsizlikler de adayların motivasyon kaybı yaşamalarına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca Erbaş'ın

(2026) akademisyen görüşlerine dayalı araştırmasında, Millî Eğitim Akademisi uygulamasının eğitim fakültelerinin işlevselliğini sorgulayıp merkezi rolünü zayıflatacağını ve uzun vadede öğrenci talebinin azalmasıyla beraber fakültelerin kapanma riskiyle karşı karşıya bırakacağı belirtilmektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü artırmaya yönelik politikaların geliştirilmesi mesleğin geleceği için önemli görülmektedir. Öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, özlük haklarının güçlendirilmesi ve mesleğin toplumsal saygınlığını artıracak uygulamaların hayata geçirilmesi, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu gelecek algılarının desteklenmesine katkı sağlayacaktır. Bunun yanında, eğitim politikalarının uzun vadeli, öngörülebilir ve sürdürülebilir bir anlayışla ele alınması, mesleğe duyulan güvenin artırılmasında etkili olacaktır.

Öğretmen adaylarının farklı bir bölüm tercih etme eğilimleri incelendiğinde, mesleğe yönelik bağlılığın istikrarlı bir yapı sergilemediği ve içsel motivasyonlarla dışsal kaygılar arasında belirgin bir ikilem yaşandığı görülmektedir. Katılımcıların yarısının öğretmenlik mesleğini isteyerek ve severek yeniden tercih edeceklerini belirtmesi mesleğin içsel değerinin korunduğunu göstermektedir. Buna karşın diğer yarısının tıp, diş hekimliği, hukuk ve tercümanlık gibi istihdam güvencesi yüksek alanlara yönelme isteği, kariyer tercihinde ekonomik güvence ve istihdam olanaklarının belirleyici hâle geldiğini belirtmektedir. Alan yazında da mesleki aidiyetin benzer bir dağılım gösterdiği ve adayların bir kısmının mesleği tekrar seçmek isterken diğer yarısının bilgisayar mühendisliği, mimarlık ve avukatlık gibi alanları tercih ettiği belirtilmektedir (Kılıç, 2022). Bununla birlikte, mevcut araştırma, bu alternatif tercihlerin temelindeki asıl nedenin daha çok istihdam kaygısı ve sosyoekonomik statü arayışı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum sadece mesleği sevmenin kariyer aidiyetini sürmede yetersiz kaldığı ve sistemdeki belirsizliklerin adayları daha güvenli mesleklere yönelttiği ifade etmektedir. Nitekim yeni istihdam politikaları üzerine yapılan güncel araştırmalar da Millî Eğitim Akademisi sürecinin adayların mesleğe yönelik isteğini azaltarak onları farklı meslek arayışlarına ittiğini, motivasyon düşüklüğüne ve eğitim fakültelerine olan ilginin azalmasına neden olabileceğini göstermektedir (Gül, 2025; Özüdoğru ve İpek, 2026). Mevcut araştırma, öğretmen adaylarının mesleki bağlılıkların sadece bireysel ilgi ve idealist yaklaşımlarla sürdürülemeyeceğini; istihdam güvencesi, çalışma koşulları ve eğitim politikalarının da meslek tercihlerinde belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sürekli destekleyen hizmet içi eğitimlerin nitelik ve erişilebilirlik açısından geliştirilmesi önem taşımaktadır ancak sadece mesleki gelişim yeterli olmayacaktır. Öncelikle mesleğin istihdam koşullarını garanti altına alan ve toplumsal statüsünü artıracak yapısal reformlara ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Öğretmen yetiştirme ve istihdam süreçlerine yönelik önerilerde öğretmen adaylarının önemli bir kısmının yapısal ve sistemsel düzeyde düzenlenmelere ihtiyaç duyduklarını ifade ettikleri görülmektedir. Adaylar beklentilerini büyük ölçüde atama süreçlerinin iyileştirilmesi, üniversite kontenjanlarının azaltılması ve Akademi Giriş Sınavı (AGS) sisteminin yeniden yapılandırılması üzerinde yoğunlaştırmıştır. Bu durum, günümüzde öğretmen adayları için mesleki gelişimin ötesinde sistemsel belirsizliklerin giderilmesinin öncelikli bir zorunluluk hâline geldiğine işaret etmektedir. Geçmiş yıllarda yapılan çalışmada öğretmen yetiştirme programlarının sürekli bir değerlendirme ve iyileştirme sürecine tabi tutulması gerektiği vurgulanmaktadır (Polat vd., 2014). Benzer şekilde Kılıç'ın (2022) çalışmasında da nitelikli nesillerin yetiştirilebilmesi için öğretmen adaylarının meslekten beklentilerinin karşılanması ve atanamama gibi yıpratıcı kaygıların giderilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Akar (2025) ile Külekçi Akyavuz (2021) ise öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün güçlendirilmesi için sosyoekonomik koşulların iyileştirmeye gidilmesi, eğitim fakültesi kontenjanlarının istihdam ihtiyacına göre planlanması ve öğretmen adaylarına sadece teorik değil daha fazla uygulama deneyimi sunulması gerektiğini belirtmektedir. Öğretmen yetiştirme kontenjanlarının istihdam olanaklarıyla uyumlu hâle getirilmesi, işsizlik ve atanma sorunlarının azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, alternatif istihdam alanlarının oluşturulması ve öğretmenlerin farklı eğitim ortamlarında görev alabilmelerine olanak tanınması, mesleğin esnekliğini ve sürdürülebilirliğini artıracaktır. Bu doğrultuda geliştirilecek bütüncül politikaların, öğretmenlik mesleğinin niteliğini ve toplumdaki saygınlığının güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Makale Bilgi Formu

Etik Onay: Bu çalışma için Sakarya Üniversitesi Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 08.04.2026 tarihli ve 57 sayılı toplantısında alınan 08 nolu karar ile etik kurul onayı alınmıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zeka Bildirimi: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.

Kaynakça

- Akar, H. (2025). Öğretmen adaylarının atanamama kaygısı ile psikolojik iyi oluş halleri, yaşam doyumları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Kesit Akademi*, (44), 659-677. <https://doi.org/10.29228/kesit.82574>
- Akbaşlı, S., Özbaş, M. ve Karadağ, M. (2019). Öğretmen Adaylarının Mesleki ve Öğrenci Merkezli Kaygılarına İlişkin Algıları. *Türk Araştırmaları Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1009-1023. <http://doi.org/10.29228/TurkishStudies.23276>
- Akhan, O., Dolmacı, A. ve Altıntaş, S. (2019). Son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin belirlenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 55-64. <https://izlik.org/JA72LG85YY>
- Akpınar, B., Akyüz, Ü., Erol, Y. C. ve Akyıldız, T. Y. (2026). Eğitim fakültelerinin geleceği bağlamında öğretmen adaylarının Millî Eğitim akademisi algıları, *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 10(23), 170-183. <https://doi.org/10.57135/jier.1791968>
- Alkan, C. (2000). Meslek ve öğretmenlik mesleği. V. Sönmez (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* içinde (s. 191-230). Anı Yayınları.
- Alkar, E. ve Altın Yöntem, G. (2025). Investigating the relationship between perceived career barriers and occupational anxiety of preservice teachers. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 562-581. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.1579787>
- Arslan, R., Tunca Güçlü, N. ve Alkın-Şahin, S. (2023). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 161-171. <https://doi.org/10.33206/mjss.1158406>
- Atalmış, E. H. ve Köse, A. (2018). Turkish prospective teachers' attitudes towards the teaching profession: A metaanalysis study. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 9(4), 393-413. <https://doi.org/10.21031/epod.410287>
- Ayık, A. ve Atas, Ö. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 25-43. <https://izlik.org/JA93EY77BR>
- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2076-2104. <https://doi.org/10.17755/esosder.583274>
- Bozkurt, E. ve Kutlu, H. (2021). Öğretmenlik mesleğinin imajı: Toplumsal algı, mesleğin doğası, saygınlık ve gelecekteki durumuna ilişkin deneyimler. *Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 114-142. <https://izlik.org/JA45FB47PN>
- Bulut, D. ve Ünal, B. (2020). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(56), 2038-2049. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1948>
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 13-24. <https://izlik.org/JA75DW89GL>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

- Coşkun, F. (2022). Öğretmenlik mesleği ve 21. yüzyıl becerileri. *Alanyazın Eğitim Bilimleri Eleştirel İnceleme Dergisi*, 3(1), 31-38. <https://izlik.org/JA46MX33RE>
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. Siyasal Kitabevi.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 207-237. <https://izlik.org/JA43AJ82DZ>
- Ekinci, N. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ve alan seçiminde etkili olan motivasyonel etkenler. *İlköğretim Online*, 16(2), 394-405. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.304706>
- Erbaş, Y. H. (2026). Akademisyenlerin Gözünden Millî Eğitim Akademisi ve Eğitim Fakültelerinin Geleceği. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 12(1), 75-94. <https://doi.org/10.47714/uebt.1881520>
- Gencer, M. (2023). Mesleki profesyonelleşme açısından öğretmenlik: Nitel bir çözümleme. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi (IJOSSAR)*, 7(1), 21-41. <https://doi.org/10.58201/utsobilder.1172349>
- Gül, M. (2025). Öğretmen adaylarının Millî Eğitim Akademisi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(1), 58-73. <https://izlik.org/JA68MR45CD>
- İncikabı, L., Biber, A. Ç. ve Mercimek, O. (2016). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının programı tercih nedenleri ve beklentileri üzerine bir araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 165-188. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.67923>
- Kan, A. Ü. ve Küpelikılınç, A. (2025). Öğretmen adaylarının yeni öğretmen atama sistemine ilişkin görüşleri: Fenomenolojik bir çalışma. *Journal of Curriculum and Educational Studies (OJCES)*, 3(6), 187-211. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18011672>
- Kartal, T. ve Taşdemir, A. (2012). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 73-96.
- Kara, S. ve Yılmaz Güngör, Z. (2015). Professional anxiety of pre-service teachers: How do they cope with their anxiety? *The Journal of International Social Research*, 8(39), 665-677. <https://doi.org/10.17719/JISR.20153913786>
- Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. *Humanities Sciences*, 7(2), 44-66. <https://izlik.org/JA88WH42FT>
- Karataş, K. (2020). Öğretmenlik mesleğine kuramsal bir bakış. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(17), 39-56. <https://izlik.org/JA69GD85NB>
- Karakoyunlu, B. (2024). Öğretmenlik mesleğinin İtibarı: Fenomenolojik bir araştırma. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 1674-1695. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1523969>
- Kaszuba, A. (2025). The allure of professionalism: Teacher candidate subjectivity and resistance in neoliberal times. *Critical Education*, 16(1), 104-124. <https://doi.org/10.14288/ce.v16i1.186955>
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/509256>
- Kılıç, M. Y. (2022). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri, beklentileri ve öğretmenlik programının niteliğinin artırılmasına yönelik görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 35-65. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1031456>
- Koç, G. E. ve Demircioğlu, Y. (2009). Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Bölümü Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 118-129. <https://izlik.org/JA94GB39ST>
- Külekçi Akyavuz, E. (2021). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin kaygılarının belirlenmesi. *International Journal of Social Inquiry*, 14(1), 81-112. <https://doi.org/10.37093/ijisi.950548>

- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2023). *Nitel veri analizi*. S. Akbaba Altun ve A. Ersoy (Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 14574, 24 Haziran 1973).
- Özarslan, M. (2017). Biyoloji öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşleri: Nitel bir çalışma. *Asya Öğretim Dergisi*, 5(2), 32-49.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 222-232. <https://izlik.org/JA79GW46YD>
- Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253-275. <https://izlik.org/JA97GF25ZB>
- Özonur, M. (2021). Determining preservice teachers' levels of self-efficacy and occupational anxiety. *Education Quarterly Reviews*, 4(Special Issue 1), 607-616. <https://doi.org/10.31014/aior.1993.04.02.270>
- Özüdoğru, G. ve İpek, C. (2026). Millî Eğitim Akademisi ve Öğretmen Yetiştirme Konusunda Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(1), 258-278. <https://doi.org/10.51460/baebd.1755987>
- Parlak, M. A. (2010). *Cumhuriyet dönemi eğitim politikaları*. Atatürk Araştırma Merkezi.
- Pınar, İ. ve Sarıçam, H. (2025). Eğitim fakültelerindeki akademisyenlerin Millî Eğitim Akademisi ile ilgili görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(1), 12-29. <https://izlik.org/JA99MH44PZ>
- Pişkin, Z. ve Parlar, H. (2021). Toplumsal statü ve algı açısından öğretmenlik mesleğinin incelenmesi. *Academic Platform Journal of Education and Change*, 4(1), 1-28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/apjec>
- Polat, D., Kaya, V. H. ve Karamüftüoğlu, İ. O. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmen yetiştirme ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, (30), 569-584. <https://doi.org/10.9761/JASSS2491>
- Poulou, M. (2007). Student-teachers' concerns about teaching practice. *European Journal of Teacher Education*, 30(1), 91-110. <https://doi.org/10.1080/02619760600944993>
- Rigas, B. ve Kuchapski, R. (2018). Educating preservice teachers in a neoliberal era: Specialized technicians or public intellectuals? *Alberta Journal of Educational Research*, 64(4), 393-410. <https://doi.org/10.55016/ojs/ajer.v64i4.56361>
- Sarı, M. ve Yolcu, E. (2017). Views of pre-service teachers on profession: Technician or professional?. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(1), 13-26. <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.01.002>
- Simić, N., Marušić-Jablanović, M. ve Purić, D. (2021). Preservice teachers' motivation for a teaching career – A person-centred perspective. *Journal of the Institute for Educational Research*, 53(2), 207-238.
- Suryani, A., Watt, H. M. G. ve Richardson, P. W. (2016). Students' motivations to become teachers: FIT-Choice findings from Indonesia. *International Journal of Quantitative Research in Education*, 3(3), 179-203. <https://doi.org/10.1504/IJQRE.2016.077802>
- Süner, Ş. ve Eskici, M. (2020). Öğretmen adaylarının atanamama kaygılarının umutsuzluk düzeyleri ile cinsiyet ve okul türü değişkenleri açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 357-372. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.679948>
- Şahin, C. ve Şahin, S. (2017). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öz-yeterlilik inançları ve öğrenciyi tanıma düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 224-238. <https://izlik.org/JA82AJ98UT>

- Şimşek, Y. (2005). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1). <https://izlik.org/JA52HP32WK>
- Tataroğlu, B., Özgen, K. ve Alkan, H. (2011). *Matematik öğretmen adaylarının öğretmenliği tercih nedenleri ve beklentileri*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications (ss. 998–1006). Siyasal Kitabevi.
- Tokgöz, E. O. ve Serin, H. (2026). Unassignability anxiety and perception of professional status: An investigation on prospective science teachers. *Kastamonu Education Journal*, 34(1), 29-40. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.1877898>
- Uyanık, G. (2017). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Boylamsal Bir Araştırma. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 196-206. <https://izlik.org/JA48JY37YE>
- Ünsal, S. (2021). Öğretmenlik mesleğinin tanımı, önemi ve öğretmenlerin değişen rolleri üzerine nitel betimsel bir araştırma. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1481-1504. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.956111>
- Üstün, A. ve Aydın, M. (2022). Öğretmenlik Meslek Kanununa ilişkin okul yönetici görüşleri. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 8(62), 1389-1396. <https://doi.org/10.29228/smryj.63770>
- Watt, H. M. G., Richardson, P. W., Klusmann, U., Kunter, M., Beyer, B., Trautwein, U. ve Baumert, J. (2012). Motivations for choosing teaching as a career: An international comparison using the FIT-Choice scale. *Teaching and Teacher Education*, 28(6), 791-805. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2012.03.003>
- Yazar, T. (2015). Eğitim ve öğretim ile ilgili temel kavramlar. T. Y. Yelken ve C. Akay (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri* İçinde (s. 1-24). Anı Yayıncılık.
- Yurdakal, İ. H. (2019). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde rol alan etmenler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(2), 1205-1221. <https://izlik.org/JA67XY63CS>
- Yüksel, P. ve Yıldırım, S. (2015). Theoretical frameworks, methods and procedures for conducting phenomenological studies in educational settings. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 6(1), 1-20. <https://doi.org/10.17569/tojqi.59813>